

**ANUARUL ACADEMIEI
TEOLOGICE „ANDREIANE” Sibiu**

ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ” ORTODOXĂ
ROMÂNĂ DIN SIBIU

ANUARUL

XX (II)

1943—1944

PUBLICAT DE

Dr. DUMITRU STĂNILOAE
RECTOR

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE
SIBIU 1944

Cuprinsul

	Pagina
1. Fragmentul Muratori	5—26
2. Hristos în Vechiul Testament	27—175
3. Despre cunoștințele teologice ale preoților de acum 200 de ani	177—306
4. Date școlare	307—325

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

FRAGMENTUL MURATORI

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

Diacon Dr. GRIGORIE T. MARCU

Un temei documentar al istoricității cărților Noului Testament : FRAGMENTUL MURATORI

de

Diacon Dr. GRIGORIE T. MARCU
Profesor de Exegeza Noului Testament și Ermineutica biblică

I

Discuțiile iscate în jurul problemei istoricității Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos durează de veacuri. Ele sunt tot atât de vechi ca și creștinismul. Ori ce încercare de-a le localiza la anumite epoci sau curente de gândire — istorice, filosofice sau pseudo-teologice — este tolerabilă, din considerente didactice, doar în manuale, a căror funcțiune *inițiatoare*, recunoaștem bucuros, pretinde atari compartimentări ale evoluției problemei. Pentru cunoscători, însă, ea figurează în permanență pe portativul preocupărilor de specialitate. Admitem existența unor perioade de domolire a pasiunilor amestecate abuziv într-o operație de stabilire a adevărului istoric care zace la obârșia religiei noastre — operație care, din considerente de onestitate științifică, trebuie săvârșită de fiecare dată cu cumpăt și senină obiectivitate — căci acestea sunt, istoricește, probate. A pretinde, însă, că problema a fost uneori stinsă, este o eroare. Detractorii de carieră ai lui Iisus Hristos populează fiecare epocă. Ei aparțin tuturor semințiilor avansate ale pământului — sau cari se pretind a fi astfel — și tuturor păturilor sociale. Agitatorul de stradă, ca și savantul de laborator, ori teologul derutat de cine știe ce senzaționale concluzii ale unei filosofii rebele, fac adeseori cauză comună în această chestiune. Negația e aceeași de fiecare dată. Numai procedeele la cari se recurge în scopul acreditării ei diferă — dacă diferă.

Am semnalat cândva¹ o excepție în istoria acestei lupte înverșunate împotriva istoricității lui Iisus Hristos : poporul român. De mai bine de un an de zile, ea a încetat să mai fie în vigoare. Credem că nu mai e necesar să repetăm temeiurile acestei afirmații. Le-am înșiruit cu alt prilej — noi² și alții.³ Fără să ne alarmăm câtuși de puțin, am luat în considerare apariția fenomenului și i-am trântit în cale bariere pe cari, până acum, n'a isbit să le frângă. Peste tristețea inițială pe care ne-a pricinuit-o constatarea că una din cele mai răsfățate celebrități ale gândirii contemporane românești se complăce în decadenta operație de ciugulire a firimiturilor căzute de pe îmbuibatele mese ale ospetelor întinse de nihilistii occidentali, am tras curând obloanele uitării, în așteptarea unei corecturi care întârzie să se producă.⁴

N'am nesocotit, însă, consecințele practice ale acestui amestec filosofal într'un domeniu care depășește aptitudinile și preocupările sale de carieră, ele putând să devină funeste nu pentru credința cu adânci și trainice rădăcini ancestrale a țărânimii noastre, ci pentru religiositatea șubrezită până la fragilitate a celor mai dificile dintre păturile obștei românești : intelectualii mirenii și muncitorimea din mediul urban. Din motive pe cari nu e locul să le discutăm aici, negațiile religioase — fără deosebire — se împărtășesc de-o bună primire din partea anumitor elemente componente ale amintitelor categorii sociale, mai ales când ele sunt lansate de nume lustruite printr'o largă publicitate, purceasă din interese pe cari le ignorăm și alimentată cu o suspectă stăruință din nu importă ce considerente.

Dar să nu mai lungim vorba...

Negarea istoricității lui Iisus Hristos, vremelnic inactuală în cercurile științifice din Apus, dar transportată recent în mediul cultural românesc, ne îndatorează să-i identificăm *aspectele*, să le măsurăm *gravitatea* și să revizuim *temeiurile lor documentare*.

Aspectele ei sunt, invariabil, două la număr : *negația parțială* și *negația totală*.⁵

În primul caz, se admite că a existat o persoană istorică pe nume Iisus din Nazaret. Anumite documente ale vremii, de obârșie profană, ne spun *ceva* despre el, iar cărțile Noului Te-

stament — și mai cu osebire cele patru Evanghelii — ne spun *mai mult* decât poate mistui rațiunea umană. Încărcat fără vrerea și fără știrea lui cu prerogative mesianice, de tendința majorantă care însuflețește îndeobște pe admiratorii fervenți ce roiesc în jurul tuturor personalităților de înaltă talie spirituală, smeritul rabbi din Nazaretul Galileii, fiul Mariei și al dulgherului Iosif, este de nerecunoscut în Iisus-ul Evangheliilor. Adaosul mitologic a înădușit sâmburele istoric. E datoria criticei — așa se spune și se repetă cu o obositoare stăruință — să înlăture cojile legendei, punând în lumină adevărul real, obiectiv. Asupra limitelor acestui adevăr, opiniile criticilor diferă dela om la om.

Aderenții celui alt punct de vedere sunt mai deciziși; pentru ei, n'a existat din capul locului o persoană istorică Iisus din Nazaret. Unui grup de pescari galileeni, augmentat cu câteva femei de-o constituție sufletească problematică, i s'a năzărit din bun senin să inventeze un salvator al poporului iudeu, după ce experiențele anterioare ale falșilor Mesia au ratat într'un chip atât de lamentabil. Mitul, în acest caz, comandă și explică totul.

În cultura contemporană românească a fost articulat, așa cum se știe, primul aspect al negației istoricității lui Iisus Hristos,⁶ care — din punct de vedere creștin — nu este mai puțin primejdios decât celălalt. Și într'un caz și n'tr'altul, Iisus Hristos este despuiat de prerogativele inerente Fiului lui Dumnezeu întrupat pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Că existența reală a Mântuitorului lumii ne este refuzată cu totul sau că ea este redusă la imaginea caricaturală pe care ne-o îmble de zor celălalt lot de „copii pierduți” ai unei gândiri nă-răvite, în ultimă analiză este tot una. Paguba, pentru noi, creștinii, este numai la aparență mai mică. Esențialul — dumnezeirea lui Iisus din Nazaret — este tăgăduit și de-o tabără și de cealaltă.

Ce opunem acestor pretențioase verdicte negative, rostite în numele unei științe care se însărcinează abuziv cu detestabila misiune de-a răpune dogma privitoare la dumnezeirea lui Iisus din Nazaret?

Răspunsul poate fi numai acesta: *revizuirea temeiurilor istorice ale acestei dogme* întinsă pe masa de operație a unei critici care a pierdut noțiunea limitelor ce și le poate îngădui

în cercetările ei. Căci un lucru e sigur: dogma aceasta, pe care se sprijinește edificiul de dimensiuni ecumenice și de durată eternă al moștenirii hărăzite de Hristos oamenilor — Biserica — a crescut din solul darnic al unor mărturii istorice de mână întâia.

Cele profane, puține la număr și sgârcite în amănunte, nu pot fi puse la contribuție în acest scop.⁷ Ele sunt valabile doar pentru dovedirea existenței reale a persoanei istorice Iisus din Nazaret. Pasagiile cari merg ceva mai departe, indicând oarecare prerogative dumnezeiești pe seama lui Iisus, sunt fie lipsite de consistență, fie contestate ca interpolate.⁸

Mai rămân, așa dar, documentele de obârșie creștină: sfintele cărți ale Noului Testament în genere, și cele patru Evangheliile în special. În treacăt fie spus — și asupra acestui amănunt ne-am reținut mai cu dinadinsul altundeva⁹ — noi considerăm că un singur capitol (15) din Epistola I a sf. Apostol Pavel către Corinteni, a cărei autenticitate este acceptată unanim, este suficient pentru a răpune toate tentativele criticei, de nu importă ce speță, de-a surpa certitudinea creștinească a dumnezeirii lui Iisus din Nazaret.

Orice încercare de împotrivire față de amintitele atitudini negative manifestate în chestiunea dumnezeirii persoanei istorice Iisus din Nazaret, a cărei existență reală este confirmată — cum spuneam — și de îndubitabile mărturii profane, ca să isbutească, trebuie să pornească dela examinarea minuțioasă și severă a istoricității documentelor de proveniență creștină cari se rostesc despre ea. Problema dumnezeirii Mântuitorului este condiționată, în ultimă instanță, de valoarea probatorie măcar a unora dintre cărțile Noului Testament. Iar aceasta nu poate fi obiectul nici unor târgueli cu caracter concesionar. Cum se va vedea...

II

Orice lucrare temeinică de Introducere în sfintele cărți ale Noului Testament — indiferent de coloratura ei confesională — oferă suficiente indicații privitoare la vârsta venerabilă a scrip-turilor Legii noul. Cea a renumitului teolog biblic ortodox român Păr. Prof. univ. Dr. Vasile Gheorghiu,¹⁰ cu atât mai vârtos.

Lectura atentă a scrierilor Părinților apostolici,¹¹ accesibile și'n românește,¹² permite identificarea de citate fidele, și mai ales parafraze, din aproape toate cărțile Noului Testament. Cea mai veche dintre ele, Epistola lui Barnaba, a cărei alcătuire patrologii o datează cu câțiva ani înainte de sfârșitul veacului apostolic (aprox. 95—96),¹³ nu e exclus să fi fost contemporană cu Evanghelia a patra. În genere, blocul acestor scrieri vădește o familiarizare îndubitabilă cu cărțile Noului Testament, exceptând Epistola sf. Apostol Pavel către Filimon și Epistola a III-a a sf. Apostol și Evanghelist Ioan, al căror conținut sumar se vede că n'a fost necesar să fie valorificat pentru scopurile eminamente practice pe cari le urmăresc Părinții veacului post-apostolic.¹⁴ Această familiarizare, bine'nțele, afirmă *existența* cărților Noului Testament în veacul I al erei noastre, veacul întrupării, morții și învierii lui Iisus Hristos, veacul întemeierii și consolidării Bisericii creștine prin răspândirea Evangheliei mântuirii neamurilor pe tot întinsul vastului imperiu al cezarilor romani.

Lucrurile stau la fel în scrierile primilor apologeți creștini a veacului II, asupra cărora vom reveni mai la vale. E drept că nu era săvârșită încă, în această vreme, operația anevoioasă a stabilirii numărului cărților componente ale Legii celei noi, a făuririi *canonului Noului Testament*. Se putea vorbi, la acest soroc al istoriei creștinătății biruitoare, de-o adevărată inflație de scripturi dubioase — fără a fi, necondiționat, toate rele — cari îngreunau trasarea liniei demarcaționale între autentic și apocrif, între scrierile inspirate și cele ce revendicau zadarnic un privilegiu pe care nu-l merituau prin nimic.¹⁵ Abia la anul 367, prin epistola a 39-a festivă a sf. Atanasie cel Mare, episcopul Alexandriei și cel mai aprig adversar al ereziei ariene, se încheie definitiv colecția cărților Noului Testament numărând, vremelnic, 27 de scripturi inspirate¹⁶ și — de aceea — normative pentru credința și conduita creștinilor de pretutindenea.

Cu mult înainte, deci, de apariția număröaselor școli critice moderne, Biserica creștină, prin cei mai iluștri reprezentanți ai ei, s'a preocupat de problema sortării și categorisirii abundențelor scripturi de cuprins religios cari circulau în rândurile mărturisitorilor lui Iisus Hristos din veacurile primare ale erei noastre, revendicând pe seama lor o obârșie apostolească directă

sau mijlocită. Că Biserica primară va fi avut mijloace mult mai bogate și mai trainice pentru perfectarea acestei întreprinderi, nu mai încapе discuție. Ajunge să ne gândim doar la imensul avantaj al apropierii ei în timp de vremea alcătuirii acestor scrieri. Iată de ce noi considerăm absolut inutilă truda criticii moderne, aplicată cărților Noului Testament, și pretenția ei de înțaietate, pe acest tărâm, cel puțin deplasată. Biserica primară, în concepția noastră, rămâne criticul incriticabil al autenticității și istoricității scripturilor Legii celei noi. Verdictele pronunțate de ea nu îngăduie apel.

Că o astfel de susținere nu întrunește sufragiile anumitor cercuri cu mari pretenții științifice se poate deduce din înverșunarea la care au ajuns, nu mai departe decât la răspântia veacurilor XIX și XX, luptele purtate pentru și contra reabilitării canonului cărților Noului Testament, atât de grav maltratată și vătămat în unitatea sa dela împrecauta răsmeriță religioasă a lui Luther încoace.¹⁷ Dar indiferent de ce gândesc spiritele înfeodate până la servilism canoanelor filosofiei raționaliste, revărsată și'n aria Teologiei, adevărul istoric rezistă tuturor tentativelor de falsificare la care a fost supus.

Cu mult înainte de amintita intervenție recapitulativă a sf. Atanasie cel Mare în problema închegării canonului cărților Noului Testament, Biserica primară a vădit preocupări asidue în această direcție. Că ele ne-au rămas în cea mai mare parte necunoscute, e foarte probabil. Ne vom reține asupra uneia dintre acestea, a cărei optimă valoare documentară justifică indeajuns gândul de-ai hărăzi studiul de față.

III

În anul 1740, a fost descoperită în Biblioteca Ambrosiană din Mediolan (Milano) o culegere de diferite tratate, dintre cari mai ales unul avea să devină indispensabil — de atunci încoace — pentru istoria literaturii Introducerii în Noul Testament și, de aceea, celebru. El este rezultatul unei încercări de-a alcătui lista cărților canonice ale Legii celei noi. A fost adus la Milano dela mănăstirea irlandeză pe care Columban a întemeiat-o la Bobbio, în Lombardia.¹⁸ Din pricina caracterului său defectuos — începe și sfârșește cu fraze incomplete — și în onoarea descoperitorului său, savantul bibliotecar milanez Mu-

ratori,¹⁹ tratatul în chestiune face ocolul cercurilor teologice științifice din lumea întreagă sub numele de **Fragmentul Muratori** (mai rar; *Canonul Muratori*²⁰ sau *Muratorianum*²¹).

Iată textul lui²²:

...Quibus tamen interfuit (Marcus) et ita posuit.

Tertio (um) evangelii librum secundo (um) Lucan. Lucas iste medicus, post ascensum Christi, cum eo (eum) Paulus quasi ut iuris studiosum secundum adsumsisset, numeni (nomine) suo ex opinione concriset (conscripsit); Dominum tamen nec ipse vidit in carne. Et idem prout assequi potuit; ita et ad (ab) nativitate Ioannis incipet (it) dicere.

Quarti evangeliorum Iohannis ex decipolis (discipulis). Cohortantibus condiscipulis (condiscipulis) et eps (episcopis) suis dixit: Coniuncte mihi odie (hodie) triduo (triduum), et quid cuique fuerit revelatum, alterutrum nobis enarremus. Eadem nocte revelatum Andreae ex apostolis, ut recognoscentibus cunctis (cunctis), Iohannis (es) suo nomine cuncta describeret. Et ideo licet (licet) varia singulis evangeliorum libris principia doceantur, nihil tamen differit credentium fidei, cum uno ac principali spiritu declarata sint in omnibus omnia, de nativitate, de passione, de resurrectione, de conversatione cum decipulis (discipulis) suis, ac de gemino ejus advento primo (um) in humilitate dispectus (desp.), quod fotu... (fuit), secundum (o) potestate regali praeclarum quod foturum (futurum) est. Quid ergo mirum, si Iohannes tam constanter singula

etiam in epistulis suis proferat, dicens in seme (t)ipsu(o): Quae vidimus oculis nostris et auribus audivimus et manus nostrae palpaverunt, haec scripsimus. Sic enim non solum visurem (orem) (se), sed et auditorem, sed et scriptorem omnium mirabilium Domini per ordinem profitetur.

Acta autem omnium Apostolorum sub uno libro scripta sunt. Lucas optime Theophile comprindit (comprehendit), quia sub praesentia ejus singula gerebantur, sicuti et semote passionem Petri evidenter declarat, sed et perfectionem Pauli ab Urbe ad Spaniam proficiscentis. Epistulae autem Pauli, quae, a quo loco, vel qua ex causa directe (ae) sint, voluntatibus (volentibus) intellegere (ligere), ipsae declarant. Primum omnium Corintheis (iis) scysme (schisma) haeresis interdicens, deinceps Callaetis (Galatis) circumcissione (m), Romanis autem ornidine (ordinem) scripturarum, sed et principium earum esse Christum intimans, prolexius (ixius) scripsit, de quicus sincolis (gulis) necesse est ad (ab) nobis disputari. Cum ipse beatus Apostolus Paulus sequens praedecessoris sui Iohannis ordinem, nonnisi nominatim semptae (septem) ecclesiis scribat ordine tali: A Corenthios (ad Corinth.) prima, ad Ephesios secunda, ad Philippinses (enses) tertia, ad Colosensis quarta, ad Calatas quinta, ad Tensaolonecinsis (Thessalonicensis) sexta, ad Romanos septima; verum Corentheis et Thesaolecensibus, licet pro correptione iteretur, una tamen per omnem orbem terrae ecclesia

deffusa (*diffusa*) esse denoscitur (*dign.*). Et Iohannes enim in apocalebsey (*apocalypsi*) licet septem eccleseis scribat, tamen omnibus dicit. Verum ad Philemonem unam, et ad Titum una (*m*), et ad Timotheum duas (*ae*) pro affecto (*u*) et delectione, in honore tamen ecclesiae catholicae, in ordinatione ecclesiasticae (*ae*) discipline (*ae*) sanctificatae sunt. Fertur etiam ad Laudecenses, alia ad Alexandrinos Pauli nomine fincte (*fictae*) ad haeresim Marcionis, et alia plura, quae in catholicam ecclesiam recipi (*recipi*) non potest. Fel enim cum melle misceri non congruit.

Epistula sane Iude (*ae*) et superscriptio (*ti*) Iohannis duas (*ae*) in catholica habentur, et sapientia ab amicis Salomonis in honorem ipsius scripta.

Apocalypse (*apocalypses*) etiam Iohannis et Petri tantum recipimus, quam quidam ex nostris legi in Ecclesia nolunt. Pastorem vero nuperrime temporibus nostris in urbe Roma Herma (*as*) conscripsit, sedente cathetra urbis Romae Ecclesiae Pio episcopo fratre eius; et ideo legi eum quidem oportet, se publicare vero in ecclesia populo, neque inter profestas (*phetas*) completum numero, neque inter apostolos in finem temporum potest.

Arsinoi autem, seu Valentini, vel Miltiadis nihil in totum recipimus, qui etiam novum psalmorum librum Marcioni conscripserunt. Una cum Basilide Asianum Catafrycum (*phrygum*) constitutorem... (*reiicimus?*).

IV

Fragmentul Muratori este — cum se poate vedea din facsimilul anexat — un manuscris caligrafiat în litere unciale. Cuprinde 85 de şire.²³ Textul lui este redactat într'o latinească barbară, probabil de obârşie africană.²⁴ Erorile gramaticale abundă.²⁵ Vechimea *manuscrisului*, considerând configuraţia limbii în care este alcătuit, nu poate fi anterioară veacurilor VIII sau VII. Vechimea *cuprinsului*, însă, trebuie situată cel mai târziu către sfârşitul veacului II (post-apostolic). În această privinţă este concludent următorul amănunt: autorul necunoscut al Fragmentului spune (în şirele 73—77)²⁶ că Păstorul lui Hermas a fost alcătuit recent de tot (nuperrime), în vremea noastră (temporibus nostris), în cetatea Romei, de către Hermas, fratele episcopului Pius, care era atunci în fruntea bisericii de-acolo. Pius I a păstorit biserica Romei între 142—157.²⁷ Ori, evaluând intervalul de timp indicat prin cuvintele „nuperrime” şi „temporibus nostris” la aproximativ trei decenii — cum opinează Godet²⁸ — ajungem la anii 170—180, în jurul cărora trebuie să căutăm data compunerii Fragmentului Muratori. Alţi cercetători împing această dată cu câteva decenii mai aproape de vremea noastră (200—210),²⁹ fapt care modifică prea puţin situaţia.

Studiile minuţioase al căror obiect a fost, au ajuns la concluzia că Fragmentul Muratori este *traducerea lacunară*³⁰ a unui text redactat la obârşie în *limba greacă*. Convingerea aceasta a fost întărită şi de faptul că amintita colecţie de tratate, în care a fost descoperit, utilizează aceeaşi latinească defectuoasă în traducerea câtorva fragmente din sf. Ioan Hrisostom, pe care le conţine ea. S'au făcut şi oarecari încercări isbutite de reconstituire a originalului grecesc.³¹ Dar n'au lipsit nici cercetătorii cari susţin că el a fost redactat, iniţial, în limba latină.³²

Fragmentul începe cu o frază defectuoasă care nu se poate referi decât la sf. Evanghelie dela Marcu, de vreme ce în continuare citim că a treia carte evanghelică este cea dela Luca. Înţelesul acestei fraze trebuie să fie — după Păr. Prof. Dr. Vasile Gheorghiu³³ — următorul: „Marcu s'a conformat lui Petru. Dar cum Petru nu obicinuia să înşire evenimentele din viaţa Domnului în ordinea lor cronologică, deşi a fost prezent la ele (quibus tamen interfuit), a făcut şi Marcu la fel (et ita posuit)”.

discipline s̄cificatesunt pertinetiam ad
laudēcentes. Alia ad alexandrinōs paulino
mixē fincte adhēsem marcionis et alia plu
ra quae in catholicam ecclesiam recepim
potest pelenim cum melle misceri non con
cruit. Epistolae autem de et superscriptio
Iohannis duas in catholica habentur. Et sapi
entia ab amicis salomonis in honore ipsius
scripta apocalypse etiam Iohannis et pe
trii tantum recipimus quam quidam ex nos
tris legi in ecclesia nolunt pastorem uero
nuperum et temporibus nostris in urbe
roma herma conscripsit sedente cathē
tra urbis romae a ecclesiae pio ep̄s frater
eius etideo legi eum quidē oportet se pu
blicare uero in ecclesia populo. Neque inter
prophetas completum numero neque inter
apostolos in pinē temporum potest.
Arsinoi autem seu ualentini uel mtiade
nihil in totum recipimus. Qui etiam nouū
psalmorum librum marcionis conscripse
runt una cum basilide assianum cataphry
cum constitutorem

Abrham numerauit seruulos suos uer
naculus et cum trecentis de ce et octo
uiris ad optus uictoriam liuerauit ne potē
pro matris diuisionis adfectus. Quando sic
amabat nepotem ut pro eo nec uelli dedi
narē periculum. Quid est numerauit. hoc
est elegit. Unde et illud non solū ad scien
tiam dei refertur. Sed et iā ad crata iustorum

Evangelhia dela Luca fiind considerată a treia, iar în continuare spunându-ni-se că cea dela Ioan este a patra, e evident că originalul grecesc al Fragmentului trebuie să fi început cu oarecari amănunte despre sf. Evanghelle dela Mateiu, precedate eventual de lista cărților canonice ale Vechiului Testament.³⁴

Despre sf. Luca ni se spune că a fost de profesiune medic. Înceștinat, el devine ucenic al sf. Apostol Pavel. Pe Domnul nu l-a văzut în trup omenesc.

A patra Evanghelie este cea dela Ioan, unul din Apostolii Domnului.

Fiecare Evanghelie este scrisă dintr'alt punct de vedere, dar deosebirea aceasta nu vatămă câtuși de puțin credința cititorilor, deoarece același Duh Sfânt i-a asistat pe toți autorii lor.

Un verset din Epistola I a lui Ioan (1, 1) răspunde celor pe cari i-ar fi surprins siguranța cu care autorul ei se consideră pe sine nu numai martor al învățăturilor și faptelor Domnului, dar și mărturisitor fidel al acestora.

În vreme ce despre Iisus Hristos ni se vorbește în patru cărți, faptele Apostolilor sunt istorisite într'una singură, de către Luca, pentru preabunul Teofil. Moartea mucenicească a sf. Apostol Petru și călătoria făcută de sf. Apostol Pavel din Roma în Spania nu sunt menționate, deoarece autorul cărții Faptelor Apostolilor n'a participat la desfășurarea acestor evenimente.

Fragmentul înșirue apoi treisprezece Epistole ale sf. Apostol Pavel, prevenindu-ne în prealabil că însuși autorul lor ne arată cui le-a adresat și cari sunt locurile și motivele scrierii lor. Corintenilor le interzice să pricinuiască împerecheri în biserică; pe Galateni îi oprește să se tale împrejur, iar Romanilor le vorbește detaliat despre orânduirile sfintelor scripturi. Ca și sf. Ioan în Apocalipsă, Apostolul neamurilor și-a adresat Epistolele sale către șapte biserici locale, pe cari le înșirue în ordinea următoare: Corint, Efes, Filipi, Colose, Galatia, Tesalonic și Roma. Acest număr simbolic este pentru autorul Fragmentului Muratori o mărturie elocventă a caracterului lor ecumenic: și sf. Ioan și sf. Pavel se adresează, în ultimă analiză, întregii Biserici creștine.

Creștinilor din Corint și Tesalonic a trebuit să le scrie și a doua oară, ca să se îndrepteze.

Urmează Epistolele adresate unor persoane singuratice: una lui Filimon, alta lui Tit și două lui Timotei.

Pretinsele epistole pauline către Laodiceeni și Alexandrinii le urgisește din capul locului. „Nu se cuvine să se amestece mierea cu fierea” — zice autorul Fragmentului, după ce în fraza precedentă spunea că aceste scripturi pseudo-pauline au fost confecționate în favoarea ereziei lui Marcion.

Epistola către Evrei este omisă. S'a încercat să fie identificată cu cea către Alexandrinii, dar fără succes.³⁵

Dintre Epistolele sobornicești, autorul Fragmentului Muratori amintește pe cea a lui Iuda și două ale sf. Ioan (de sigur a doua și a treia, căci prima fusese citată mai sus, în legătură cu Evanghelia a patra).

Intercalarea cărții Înțelepciunii lui Solomon la acest loc, este surprinzătoare. Faptul a dat naștere unor serioase dificultăți de interpretare a textului împicinat,³⁶ cari nu interesează direct scopul ce-l urmărim prin studiul de față.

La capitolul scripturilor profetice ale Noului Testament figurează Apocalipsa lui Ioan și Apocalipsa lui Petru. Pe aceasta din urmă „unul dintre ai noștri nu voiesc s'o citească în biserică”, notează autorul Fragmentului Muratori.

Păstorul lui Hermas, considerând cuprinsul său edificator, poate fi utilizat pe cont propriu, dar citirea lui în cadrele cultului divin este prohibită, pentru că autorul acestei cărți nu ține nici de grupul profeților, al căror număr este complet, și nici de soborul apostolilor, cărora le-a fost încredințată culminația descoperirilor făcute de Dumnezeu oamenilor.

Fragmentul sfârșește cum a început: cu o frază neisprăvită, care trebuie să fi fost „o declarație de repudiere”³⁷ îndreptată împotriva scrierilor stricătioase ale eresiarhilor Arsinous, Valentin, Miltiadis (?),³⁸ Marcion și Basilides (Montanus ?)³⁹ din Frigia.

După cum se vede, Fragmentul Muratori lasă la o parte⁴⁰ dintre cărțile canonice ale Noului Testament: Epistola către Evrei, Epistola sf. Apostol Iacob, fratele Domnului, și ambele Epistole ale sf. Apostol Petru. Omisiunea această este oare tot atâta cât o eliminare a lor din șirul acestor cărți? Faptul că Fragmentul

în chestune nu evită să indice o seamă de scripturi necanonice, recomandând repudierea lor — scripturi între cari nu figurează și cele patru epistole omise, astăzi prezente în colecția cărților Noului Testament — este de așa natură încât interzice formularea oricăror concluzii negative la adresa canonicității acestora. Opinia în chestiune a Păr. Prof. Dr. Vasile Gheorghiu⁴¹ pretinde, de aceea, osebită luare aminte.

V

Fragmentul Moratori, după opinia cunoscătorilor,⁴² este rodul unei inițiative private, este opera unui particular.

Alții,⁴³ merg ceva mai departe în această privință, considerându-l un răspuns la o întrebare adresată bisericii Romei de către altă biserică locală, despre care se presupune că fiind mai tânără și, deci, încă nu îndeajuns consolidată launtric, avea nevoie de un îndreptar cu caracter autoritativ în scopul clasificării numărărilor scripturi de conținut autentice sau pseudo-creștin, cari revendicau onoarea de-a fi citite în cadrele cultului divin.

În sfârșit, unii cercetători⁴⁴ nu se pronunță asupra acestei chestiuni, ocolind-o din capul locului.

Operă a unui particular sau act oficial, solicitată sau nu de alt particular sau biserică locală, problema prezintă, în ultimă analiză, prea puțină importanță. Esențialul este că ne aflăm în posesiunea unui *document* — *întâiul* de acest fel, cunoscut până acum de știința Introducerii în sf. cărți ale Noului Testament — *care încearcă să întocmească o listă cât mai completă a scripturilor de cuprins religios, considerate canonice către sfârșitul veacului II de biserica Romei sau a altei cetăți creștine apusene.*

Autorul Fragmentului Muratori și-a propus să săvârșească o operație de selecționare și clasificare a acestor cărți după principiul *apostoliciității* lor, operație menită să permită unora și să refuze altora accesul în cultul divin. El urmărește, deci, un scop eminamente practic.

Cum și-l aduce la îndeplinire?

Cu hotărârea, cumpătul și înțelepciunea unui cunoscător încercat al problemei, care — tocmai de aceea — trebuie să fi

aparținut cercurilor conducătoare ale bisericii locale în sânul căreia a fost urzit documentul.

În îmbelșugata literatură religioasă care circula pe acea vreme printre creștinii locului de obârșle al acestui document, autorul lui distinge trei categorii.⁴⁵ Iată-le!

1. *Cărți cari trebuie să fie citite în biserică*, ele având un caracter autoritativ pentru învățătura de credință și morală a creștinilor, și anume:

- a. Cele patru sfinte Evanghelii
- b. Cartea Faptelor Apostolilor
- c. Treisprezece Epistole ale sf. Apostol Pavel
- d. Patru Epistole sobornicești (I, II și III Ioan; Iuda)
- e. Apocalipsa sf. Apostol și Evanghelist Ioan.

2. *Cărți repudiate categoric*:

- a. Mai multe epistole pseudo-pauline (autorul Fragmentului numește două: către Laodiceeni și către Alexandrini) și chiar
- b. Apocalipsa sf. Apostol Petru
- c. Toate scrierile eresiarhilor.

3. *Cărți de cuprins ortodox, a căror citire în particular este recomandată pentru folosința sufletească a credincioșilor*. Inglobarea lor în cultul divin este oprită.

La acest loc, autorul Fragmentului Muratori citează Păstorul lui Hermas. Am văzut, mai sus, motivarea acestui verdict.

VI

F. Godet, teolog biblic protestant de simpatice înclinări ortodoxe, ține să adauge în studiul amănunțit și ponderat ce i l-a hărăzit Fragmentului Muratori, că în clasificarea scripturilor Noului Testament, de care ne-am ocupat în compartimentul precedent, sunt vizibile simptomele semnificative ale unei mișcări reacționare.⁴⁶ Explicațiile lui, după opinia noastră, sunt deplin îndreptățite. Cum vom vedea chiar acum.

Suntem într-o epocă de clarificări. Cultul divin a fost literalmente invadat de numeroase scrieri religioase. Fiecare biserică locală — geloasă de scripturile investite cu *autoritate apostolică* pe care le poseda — ținea să valorifice această neprețuită avuție prin oetanii de obște, situându-le la același nivel de considerație cu sf. cărți ale Vechiului Testament.

Fenomenul este explicabil. Dar acestor scripturi de certă obârșie apostolică li s'a adăugat, cu vremea, altele, îngroșându-le repertoriul. Scrieri de cuprins edificator, variat și actual, ele se bucură de-o circulație vie și prestigiul lor crește mereu. Godet nu întârzie să-și exemplifice această susținere. Din lăsamântul scripturist al sf. Clement Romanul, măcar o epistolă trebuie să se fi bucurat de preferințe speciale în rândurile creștinilor din bisericele Romei și Corintului. „Invățătura celor doisprezece Apostoli” (Didahi) era osebit de populară în Siria, Apocalipsa zisă a lui Petru în Palestina, Păstorul lui Hermas în bisericele apusene, iar creștinii din Alexandria aveau Epistola lui Barnaba. Poarta odată crăpată, s'a deschis din ce în ce mai larg — zice Godet. Inmulțirea succesivă a acestor scrieri ziditoare de suflet era fără doar și poate îmbucurătoare. Dar ea prezenta și neajunsuri: cu vremea, linia demarcațională dintre scripturile apostolice și cele post-apostolice se putea șterge. Acum se produce reacțiunea de care ne vorbea mai sus Godet. Biserica procedează la operația extrem de importantă a reimprespătării liniei amintite.

Ea n'a fost ușoară, și nici de scurtă durată. Așa numita *periodă a formării* canonului cărților Noului Testament se întinde până în veacul IV. Fragmentul Muratori — fără a nesocoti contribuțiunea adusă pe acest tărâm de scrierile Părinților apostolici, care este destul de însemnată, dar de caracter accidental — poate fi considerat, până la proba contrarie, ca primul monument ilustrativ al acestei întreprinderi epocale. El delimitează destul de precis sorocul până la care se întind scripturile neotestamentare de obârșie apostolică — directă sau mijlocită — și dela care încep celelalte. Mențiunea expresă pe care o face în legătură cu data scrierii Păstorului lui Hermas, ca și onorurile temperate ce i le acordă, constituie o indicație elocventă în acest sens.

Până aci — zice Godet — am înregistrat în istoria literaturii creștine primare o fază de sporire și adăugire a canonului. Cu Fragmentul Muratori începe alta: a limitării lui, săvârșită prin excluderea scripturilor lipsite de autoritate apostolică.⁴⁷

Perioada formării canonului cărților Noului Testament, cum spuneam, este astfel inaugurată.

VII

O ultimă chestiune în legătură cu acest document.

Dincolo de imperfecțiunile sale lingvistice și de lipsa de coerență a textului, Fragmentul Muratori se impune atențiunii noastre îndeosebi prin *vârsta* sa venerabilă și, nu mai puțin, prin *promptitudinea* cu care rezolvă problema istoricității celor patru sf. Evanghelii.

Despre acestea vorbește surprinzător de cumpătat. Apostolicitatea lor este considerată, așa zicând, ca ceva de sine înțeles. Nici cea mai ușoară aluzie la vreo suspiciune ce s'ar fi manifestat, eventual, în legătură cu ele.

Atitudinea aceasta de deplină încredere în valoarea documentară a cuprinsului lor, încurcă multe socoteli de factură critică raționalistă. Căci nu este un lucru lipsit de însemnătate să vorbești, în a doua jumătate a veacului post-apostolic, despre cele patru sf. Evanghelii, cu limpezimea și seninătatea autorului necunoscut al Fragmentului Muratori. Maniera aceasta de exprimare, într'un text care vădește preocupări critice pronunțate, te obligă să recunoști că la acea dată toate Evangheliile se bucurau de-un prestigiu indiscutabil, întemeiat pe certitudinea obârșiei lor apostolice și, implicit, pe vechimea lor.

Să nu uităm că documentul în chestiune a fost făurit într'o epocă nefavorabilă creștinismului. Scrierile Apologetilor veacului II vădese îndeajuns violența negațiilor urzite în cercurile păgâno-iudaice, care își dădeau prea bine seama de caracterul decisiv al ciocnirii lor cu creștinismul. Nu ignorăm calomniile debitate pe socoteala religiei celei noi și a dumnezeescului ei Intemeietor. Dar presupunând că valoarea documentară a celor patru izvoare istorice ale vieții și activității Domnului nostru Iisus Hristos ar fi fost primejduită de asalturile inamicilor noștri ai Fiului lui Dumnezeu întrupat, ne putem îngădui întrebarea: au, oare, autorul Fragmentului Muratori putea trece cu vederea un astfel de detaliu, chiar când scrie pentru alt creștin ca el, sau cu atât mai vărtos, cum vor unii cercetători, pentru dreptcredincioasa obște a unei biserici locale?

Noi răspundem negativ. Și nu putem rezista isptei de-a preciza că răspunsul era același și în cazul când nu ne-am fi

gândit la trufașele susțineri ale mitologilor moderni și contemporani.

Pentru aceștia, ca și pentru celelalte specii de adversari declarați ai dumnezeirii lui Iisus din Nazaret, concluziile senine ale Fragmentului Muratori privitoare la valoarea documentară a celor patru Evanghelii constituie un obstacol de neînfrânt.

NOTE

1. Vezi studiul nostru: *Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat*; în: *Revista Teologică* XXXII, 1942 p. 231 urm.
2. In lucrarea: *Mythos, dela Epistolele Pastorale și până la dl Lucian Blaga*; în: Anuarul XVIII (1941—42) al Academiei teologice „Andreiane”. Sibiu 1942 (și în colecția „Problemele Vremii” nr. 7).
3. Dr. *Dumitru Stăntiloea*: Poziția dlui Lucian Blaga față de Creștinism și Ortodoxie; în: *Telegraful Român* LXXXIX, 1910 și XCI, 1942 (și în extras, Sibiu 1942). — *Sterte Diamanți*: Fiul lui Dumnezeu — Fiul Omului, 3 volume; București, Editura „Cartea Românească” 1942 și 1943. — Dr. *Sofron Vlad*: Școala Mitologică („Seria Teologică” nr. 23). Sibiu 1943; ș. a.
4. Cu această chestiune ne vom descurca și noi, in lucrarea: *Iisus Hristos — mit sau realitate? Un răspuns dlui Lucian Blaga*, in curs de pregătire.
5. Vezi Dr. *Grigorie T. Marcu*: *Mythos*, etc. p. 31 urm. — Pentru informațiuni detaliate asupra performanțelor realizate de critica raționalistă în străduințele ei de a nega dumnezeirea lui Iisus din Nazaret, sau chiar și existența sa istorică, se recomandă luarea de contact cu următoarele lucrări: *L. Cl. Fillon*: *L'Evangile mutilé et dénaturé par les rationalistes contemporains*. Paris, P. Lethielleux 1909. *L. Cl. Fillon*: *Les étapes du rationalisme dans ses attaques contre les Evangiles et la Vie de Notre-Seigneur Jésus-Christ*. Troisième éd. Paris, P. Lethielleux 1911. *Gustav Pfannmüller*: *Jesus im Urteil der Jahrhunderte*. Zweite Aufl. Berlin, A. Töpelmann 1939.
6. De către dl *Lucian Blaga*: *Religie și Spirit*. Sibiu, Ed. „Dacia Trăiană” S. A. 1942 p. 143—144.
7. Vezi Dr. *Fritz Tillmann*: *Die Quellen des Lebens Jesu*; la *Gerhard Esser* și *Joseph Mausbach*: *Religion-Christentum-Kirche*. Zweiter Band, Kempten und München, Verlag der Jos. Kösel 1913 p. 7 urm. — Dr. *S. Vlad*: O. c. p. 78 urm.

8. Pasagiile contestate la Dr. S. Vlad: O. c. p. 79 urm.
9. Dr. Grigorie T. Marcu: Antropologia Paulină („Seria Teologică” nr. 20). Sibiu 1941 p. 136 urm.
10. Dr. Vasile Gheorghiu: Introducerea în sfintele cărți ale Testamentului Nou. Cernăuți, Editura autorului 1929.
11. O ediție critică a lor ne-au dat Oscar von Gebhardt, Adolf von Harnack și Theodor von Zahn: Patrum Apostolicorum Opera. Editio sexta minor. Lipsiae, J. C. Hinrichs 1920.
12. I. Mihalcescu, M. Păslaru și I. Nițu: Scrierile Părinților Apostolici. Chișinău 1928.
13. Vezi J. Tixeront: Précis de Patrologie. Neuvième éd., Paris, Gabalda 1927 p. 25. — F. Cayré: Précis de Patrologie. Paris-Tournai-Rome, Desclée et Cie 1927 p. 76. — D. S. Balanos: Πατρολογία. Atena 1930 p. 42 urm.; ș. a.
14. Cf. Dr. V. Gheorghiu: O. c. p. 775.
15. O bună ediție a lor oferă Edgar Hennecke: Neutestamentliche Apokryphen. Zweite Aufl. Tübingen, I. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1924.
16. Cf. Dr. V. Gheorghiu: O. c. p. 792.
17. F. Godet: Introduction au N. T. Neuchâtel, Attinger Frères Editeurs 1893, vol. I p. 24, distinge trei perioade în istoria canonului cărților Noului Testament: I. a formării, II. a conservării și III. a disoluției lui. Noi considerăm că se poate vorbi și de-o a IV-a perioadă: a reabilitării (sau restaurării).
18. Cf. Godet: O. c. vol. II, partea I, Neuchâtel 1904 p. 96.
19. Ludovico Antonio Muratori, unul dintre cei mai mari istoriografi italieni și învățat renumit, s'a născut la 21 Oct. 1672 în Vignola. Intrat în cler, în 1695 devine bibliotecar al Ambrosiane din Milano. Cinci ani mai târziu (1700), trece în serviciul familiei princiare d'Este, la curtea din Modena, unde îndeplinește până la moarte (23 Ian. 1750) funcțiunile de arhivar și bibliotecar. Amănunte despre opera sa prodigioasă și variată oferă K. A. Fink, în: Lexikon für Theologie und Kirche, Zweite Aufl. vol. VII. Freiburg i. B., Herder & Co. 1935. col. 381 urm.
20. Așa b. o. Dr. Haralambie Roventza: Origina și valoarea istorică a Evangheliei după Ioan. București, Tip. Cărților bisericești 1928 p. 44.
21. Rudolf Knopf: Einführung in das Neue Testament. Vierte Aufl. Giessen, A. Töpelmann 1934 p. 406.
22. Muratori l-a publicat în voluminoasa sa lucrare (6 tomuri, apărute între anii 1737—1743): Antiquitates italicæ mediæ ævi. Vol. III. Milano 1740, p. 854. — Tragelless: Canon muratorianus, the earliest catalogue of the books of the New Testament. Oxford 1857, l-a publicat

în facsimil. După el a reprodus, pagina a treia, tot în facsimil, L'Abbé Trochon: La Sainte Bible. Introduction générale. Tome premier. Paris, P. Lethielleux 1901 p. 185. — Textul complet al Fragmentului Muratori se găsește în următoarele lucrări: *Th. von Zahn*: Geschichte des neutestamentlichen Kanons, 1888 urm., II, 1, p. 1—143 (cf. *Gheorghiu*: O. c. p. 782); *Idem*: Grundriss der Gesch. des ntl. Kanons, 2-te Aufl. 1904 p. 76—81; *Trochon*: O. c. p. 186—187; *F. Godet*: O. c. vol. II p. 101—103, însoțit de-o analiză amănunțită (p. 103—109); *E. S. Buchanan* în: Journ. of Theol. Stud. 1907 p. 537—542; *E. Preuschen*: Analecta. Ed. II, 1910; *Hans Lietzmann*: Kleine Texte. Heft I. Zweite Aufl. 1933; ș. a. — Bibliografie la *J. Schmid*: Muratorisches Fragment, în: Lexikon für Theol. u. Kirche. Zweite Aufl. Siebter Band 1935, col. 383. — Noi reproducem atât facsimilul ce-l atașem acestui studiu, cât și textul, după *Trochon*: O. și l. c., căruia îi aparțin și corecturile. Cuvintele greșite sunt culese cu caractere cicero curent. Rectificările sunt așezate în paranteză.

23. Cf. *Paul Feine*: Einleitung in das Neue Testament. Siebente Aufl. Leipzig. Quelle & Meyer 1939 p. 247.
24. Cf. *Godet*: O. c. vol. II p. 96.
25. Ele provin, cum observă *Godet* (O. c. p. 100—101), mai ales din confundarea literelor *u* și *o* (visurem, foit, numeni), *c* și *g* (Calatas, concruit), *b* și *p* (scribta, obtime, apocalybsi, puplicare), *e* și *ae* (directe, lude, catholice) și din alterarea grosolană a terminațiunilor (*proferam* în loc de *proferat*, *ordtne* în loc de *ordinem*, *duas* în loc de *duae*, etc.).
26. Vezi facsimilul anexat studiului nostru.
27. Vezi *Godet*: O. l. c. După alții, între 141—155 (*Dom Ch. Poulet*: Histoire de l'Eglise. Tome I. Paris, G. Beauchesne 1926, în anexă, p. 5), sau 141—156 (*Gheorghiu*: O. c. p. 779).
28. O. și l. c.
29. *A. von Harnack*, în: Zeitschrift für neutestl. Wissenschaft 1925, p. 1 urm. Cf. *Knopf*: O. c. p. 164.
30. Amănunte la *Trochon*: O. c. p. 188.
31. Așa *Hilgenfeld*: Der Kanon, p. 40. Cf. *Godet*: O. c. vol. II p. 97.
32. *Hesse*: Das muratorische Fragment. 1873 p. 25—39. Cf. *Godet*: O. c. vol. II p. 96.
33. O. c. p. 154.
34. Așa *Gheorghiu*: O. c. p. 779.
35. Vezi *Godet*: O. c. vol. II p. 99.
36. Vezi *Godet*: O. c. vol. II p. 99 și 107—108.

- 37. *Idem* : O. c. vol. II p. 100.
- 38. In original: Mitiades (vezi facsimilul)
- 39. Vezi *Gheorghiu* : O. c. p. 781.
- 40. Explicația acestei omisiuni la *Gheorghiu* : O. c. p. 781—782.
- 41. O. l. c.
- 42. Vezi *Trochon* : O. c. p. 186.
- 43. *Godet* : O. c. vol. II p. 96.
- 44. Așa *Gheorghiu* : O. c. p. 779 urm.
- 45. Vezi și *Godet* : O. c. vol. II p. 109—110.
- 46. O. c. vol. II p. 110—112.
- 47. O. l. c.

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

HRISTOS IN VECHIUL TESTAMENT

Insemnări pe marginea textelor mesianice

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

Prof. Dr. NICOLAE NEAGA

**Despre cunoștințele teologice
ale preoților noștri de acum 200 de ani**
Biblioteca Mitropolitană Sibiu
Semnificația unui manuscris din 1765

de Preot Dr. TEODOR BODOGAE

II

DATE ȘCOLARE

PERSONALUL DIDACTIC ȘI ADMINISTRATIV

1. *Dumitru Stăniloae*, doctor în teologie, protopresbiter stavrofor, profesor titular și delegat cu purtarea agendelor oficiului de rector. Ani de serviciu 15.

2. *Nicolae Terchilă*, doctor în teologie și filosofie, presbiter, profesor titular. Ani de serviciu 19.

3. *Nicolae Neaga*, doctor în teologie și filosofie, presbiter, profesor titular. Ani de serviciu 16.

4. *Grigorie T. Marcu*, doctor în teologie, diacon, profesor agregat. Ani de serviciu 8.

5. *Liviu Stan*, doctor în teologie, presbiter, profesor agregat. Ani de serviciu 7.

6. *Teodor Bodogae*, doctor în teologie, presbiter, profesor agregat. Ani de serviciu 4.

7. *Emilian Vasilescu*, doctor în teologie și licențiat în filosofie, diacon, profesor titular. Ani de serviciu 1.

8. *Spiridon Căndea*, doctor în teologie, consilier arhiepiscopesc, protopresbiter, profesor suplinitor. Ani de serviciu 8.

9. *Nicolae Mladin*, licențiat în teologie, diacon, profesor suplinitor. Ani de serviciu 1.

10. *Gheorghe Șoima*, absolvent al Academiei teologice și al Academiei regale de muzică din București, presbiter, conferențiar. Ani de serviciu 2, iar la Școala Normală A. Șaguna 4.

11. *Dumitru Călugăr*, licențiat în teologie, presbiter, conferențiar suplinitor. Ani de serviciu 1.

12. *Corneliu Sârbu*, doctor în teologie, presbiter, conferențiar suplinitor. Ani de serviciu 1.

13. *Nicolae Ittu*, doctor în medicină, profesor de igienă și medic al Academiei teologice. Ani de serviciu 34.

14. *Nicodim Belea*, presbiter, duhovnic al Academiei teologice. Ani de serviciu 4.

ACTIVITATEA EXTRAȘCOLARĂ (CULTURALĂ) A PROFESORILOR

ÎN ANUL ȘCOLAR 1943/44

Dr. D. Stăniloae :

A redactat „Telegraful Român”. A colaborat la „Revista Teologică”, „Gândirea” și ziarul „Timpul” (București).

Conferințe : „Mitropolitul A. Șaguna” (Sibiu, Astra 13 Febr. 1944), „Căință și Renaștere” (Universitate, FORS, 28 Febr. 1944), „Ortodoxie și Latinitate” (Alba-Iulia, 5 Febr. 1944) „Ortodoxia în sinteza românească” (Sibiu, Soc. ort. a Femeilor, 26 Martie 1944).

Dr. N. Terchilă :

Conferințe : 1. Neamul românesc și Biserica lui (Turda); 2. Biserica și Tineretul (Orăștie); 3. Soldatul român și credința strămoșească (Sibiu, Spitalul militar); 4. Patimile Domnului și suferințele Neamului (Sibiu, Clinicile Universitare); 5. Suferința Mântuitoare (Sibiu, Spitalul municipal); 6. Sfintele slujbe și anul de azi (Sibiu, Școala de subofițeri).

Dr. N. Neaga :

A colaborat la „Telegraful Român” și „Revista Teologică”.

A publicat studiul „Hristos în Vechiul Testament” în acest Anuar.

Dr. Grigorie T. Marcu :

Director al revistei „Revista Teologică”.

A colaborat la „Telegraful Român”, ziarul „Țara”, revista „Luceafărul” (Sibiu), „Renașterea” (Alba-Iulia) și ziarul „Vlața” (București).

Conferințe : „O capodoperă : Biblia” (Universitatea din Sibiu, 28 Nov. 1943); „Dela Mitropolitul Simion Ștefan al Bălgăradului la Episcopul Nicolae Colan al Clujului” (Alba-Iulia, 28 Nov. 1943); „Biserica Transilvaniei factor de unire” (București, 15 Dec. 1943); „Fost-au primii creștini comuniști ?” (Cugir, Duminica ortodoxiei 1944); „Un cuceritor al Europei : sf. Apostol Pavel” și „Despre sinucidere” (Sibiu, Școala subofițeri de Infanterie).

Un studiu în acest Anuar (și în extras).

Dr. Liviu Stan :

A colaborat la „Revista Teologică” și „Telegraful Român”.

1. A funcționat în calitate de confesor al Garnizoanei Sibiu, deja în al treilea an, făcând regulat prelegeri de educație religioasă = morală, la Școlile militare din Sibiu. 2. A rostit în numeroase localități din jud. Sibiu, Alba și Hunedoara cuvântări cu caracter religios și patriotic. 3. A publicat studiul: „Dreptul în gândirea românească” — Brașov 1944.

Dr. Teodor Bodogae:

A colaborat la „Revista Teologică”, „Telegraful Român”, „Transilvania” și „Anuarul Institutului de Istorie Națională”.

A conferențiat în cadrul Institutului de Istorie Națională al Universității din Cluj-Sibiu în 26 Oct. în Sibiu despre „Cel dintâi mucenici ai credinței strămoșești”, iar în 31 Iunie la Săliște despre „Profesorii Seminarului Andreian în procesul Memorandului”. Din 1 Febr. a. c. e director de Secție la Institutul de Ist. Naț. A publicat:

1. Despre cultura preoților români acum 200 de ani, în acest anuar (și extras).

2. Un document în legătură cu căsătoria Drului Ioan Piuariu-Molnar, în „Anuarul Institutului de Istorie Națională” (și extras).

Dr. Emilian Vasilescu:

A colaborat la „Revista Teologică” și „Telegraful Român”.

Conferințe: „Temeiuri pentru credință” (Sibiu, Universitate, FORS, 29 Febr. 1944).

Dr. Spiridon Cădea:

A colaborat la „Revista Teologică” și „Telegraful Român”.

Conferințe: Apostolatul tineretului. A publicat: Bunevestiri, un volum de predici, cu Pr. Zosim Oancea, și „Apostolatul Laic” Sibiu, 1944.

Nicolae Mladin:

A colaborat la „Telegraful Român”, „Revista Teologică”, ziarul „Țara”, Sibiu. Conferințe: „Tinerete și înviere” (Universitate, FORS, 30 Febr. 1944).

A publicat studiul „Tinerete și înviere sufletească”.

G. Șoima:

A colaborat la „Revista Teologică”. Este conducătorul corului mixt al Mitropoliei și directorul muzical al Reuniunii de muzică „Gheorghe Dima” din Sibiu. A compus lucrări muzicale.

Dumitru Călugăr :

A colaborat la „Revista Teologică” și „Telegraful Roman”.

A publicat studiul: „*Probleme Catichetice*”, Sibiu 1944.

Dr. Corneliu Sârbu :

A colaborat la „Revista Teologică”, „Telegraful Român” și „Duh și Adevăr” (Timișoara).

A publicat studiul: „Natura și valoarea timpului” In „Problemele vremii”, Nr. 8.

Conferințe: Problema sinuciderii în lumina concepției creștine despre viață (Sibiu, Școala militară de subofițeri de infanterie).

Necesitatea și folosul răbdării în vremurile de azi (Sibiu, Școala militară de subofițeri de infanterie).

Pr. Nicodim Belea:

A colaborat la „Revista Teologică” și „Telegraful Român”.

MATERIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

ANUL I.

1. *Introducere în Testamentul Vechiu*, 2 ore pe săptămână, profesor Dr. N. Neaga.

2. *Exegeza Testamentului Vechiu și limba ebraică*, 2 ore pe săptămână, profesor Dr. N. Neaga.

3. *Arheologia biblică*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Neaga.

4. *Istoria bisericească universală până la 1054*, 2 ore pe săpt. prof. Dr. T. Bodogae.

5. *Patrologia cu anul II*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. T. Bodogae.

6. *Istoria bisericii române*, până la 1700, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. T. Bodogae.

7. *Limba greacă*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Gr. T. Marcu.

8. *Introducere în Filosofie*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. N. Terchilă.

9. *Psihologie*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Terchilă.

10. *Istoria filosofiei*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Terchilă.

11. *Muzică bis. și Ritual*, 3 ore pe săptămână, conf. G. Șolma.

12. *Seminar de Istoria bisericii universale*, 1 oră împreună cu an II, prof. Dr. T. Bodogae.

13. *Seminar de Istoria bisericii române*, 1 oră pe săptămână, împreună cu an. II, prof. Dr. T. Bodogae.

14. *Cor*, 4 ore pe săptămână, împreună cu an. II, III, IV, conf. G. Șoima.

ANUL II

1. *Introducere în Testamentul Nou*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. Gr. T. Marcu.

2. *Exegeza Testamentului Nou*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Gr. T. Marcu.

3. *Exegeza Testamentului Vechiu*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Neaga.

4. *Istoria bisericească universală, dela 1054 până azi*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. T. Bodogae.

5. *Istoria bisericii române*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. T. Bodogae.

6. *Patrologie și Aghiologie*, 1 oră pe săptămână cu an. I, prof. Dr. T. Bodogae.

7. *Istoria artei creștine*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. T. Bodogae.

8. *Filosofia creștină*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Terchilă.

9. *Misiuni (istoric)*, 2 ore pe săptămână, conf. Dr. Corneliu Sârbu.

10. *Muzică bisericească și Ritual*, 3 ore pe săptămână, conf. G. Șoima.

11. *Seminar de Istoria bisericească universală*, 1 oră pe săptămână, împreună cu an. II, prof. Dr. T. Bodogae.

12. *Seminar de Istoria bisericii române*, împreună cu an. I, prof. Dr. T. Bodogae.

13. *Seminar filosofic*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. N. Terchilă.

14. *Seminar Testamentul Vechiu*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Nicolae Neaga.

15. *Seminar Testamentul Nou*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Grigorie T. Marcu.

16. *Cor*, 4 ore pe săptămână, împreună cu an. I, II, III, IV, conf. G. Șoima.

ANUL III

1. *Dogmatică*, 3 ore pe săptămână, prof. Dr. D. Stăniloae.
2. *Apologetica*, 4 ore pe săptămână, prof. Dr. Emilian Vasilescu.
3. *Teologie morală*, 3 ore pe săptămână, prof. N. Mladin.
4. *Sociologie*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Emilian Vasilescu.
5. *Teologie mistică*, 2 ore pe săptămână, prof. N. Mladin.
6. *Exegeza Testamentului Nou*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. Grigorie T. Marcu.
7. *Catihetică teoretică*, 2 ore pe săptămână, conf. D. Călugăr.
8. *Omiletică teoretică*, 2 ore pe săptămână, conf. D. Călugăr.
9. *Pedagogia și Istoria bisericească*, 1 oră pe săptămână, Dr. N. Terchilă.
10. *Seminar Apologetic*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Emilian Vasilescu.
11. *Seminar moral*, 1 oră pe săptămână, prof. N. Mladin.
12. *Muzică bisericească și Ritual*, 2 ore pe săptămână, conf. G. Șoima.
13. *Cor*, 4 ore pe săptămână, împreună cu an. I, II, IV, conf. G. Șoima.

ANUL IV

1. *Dogmatică*, 3 ore pe săptămână, prof. Dr. D. Stăniloae.
2. *Dreptul bisericesc*, 4 ore pe săptămână, prof. Dr. Liviu Stan.
3. *Administrația bisericească*, 1 oră pe săptămână, Dr. Liviu Stan.
4. *Pastorala*, 2 ore pe săptămână, prof. Dr. S. Căndea.
5. *Liturgica*, 3 ore pe săptămână, prof. Dr. S. Căndea.
6. *Omiletică: Predici*, 1 oră pe săptămână, conf. D. Călugăr.
7. *Catihetică: Lecții practice*, 1 oră pe săptămână, conf. D. Călugăr.
8. *Sectologie și îndrumări misionare*, 3 ore pe săptămână, conf. Dr. Corneliu Sârbu.

9. *Muzică bisericească și Ritual*, 2 ore pe săptămână, conf. G. Șoima.
10. *Seminar dogmatic*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. D. Stăniloae.
11. *Seminar de drept bisericesc*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. Liviu Stan.
12. *Seminar pastoral*, 1 oră pe săptămână, prof. Dr. S. Căndea.
13. *Cor*, 4 ore pe săptămână, împreună cu an. I, II, III, conf. G. Șoima.
14. *Igiena*, 1 oră pe săptămână, Dr. N. Iltu.

T A B L O U L

STUDENȚILOR ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL ACADEMIC 1943/44

ANUL I

1. Pr. Vasile Andreica din Vișeu de sus	12. Diacon Aurel Judele din Iași
2. Pr. Constantin Boncea din Poenari	13. Pr. Mihai Lupu din Alexandria (retras)
3. Pr. Teodor Bugeanu din Tâncătești (retras)	14. Diacon Haralambie Manolescu din Iași
4. Diacon Alexandru Castriș din Bila	15. Diacon Constantin Mardare din Șerbești (retras)
5. Diacon Nicolae Costache din Ștefan cel Mare	16. Diacon Victor Nițescu din Târgoviște (retras)
6. Pr. Aurelian Dumitrescu din Teșila	17. Pr. Alex. Neagu din Singureni
7. Diacon Ștefan Gh. Ene din Chetrești	18. Diacon Vasile Partenie din Belcești
8. Diacon Nicolae Georgescu din Șotrile	19. Diacon Constantin Popescu din Obârșia de Câmp
9. Pr. Petru Georgescu din Petroșani	20. Eugen Popescu din Rotunda
10. Diacon Dumitru Haritache din Măgurele (retras)	21. Pr. Gheorghe Popescu din Teiu-Deal
11. Diacon Radu Ionescu din Rădești	22. Pr. Ilie Popescu din Greci
	23. Pr. Silviu Popescu din Bolidinul din vale
	24. Gheorghe Popovici din Sânt-Andrei (retras)

25. Pr. Constantin Rădulescu
din Baldovinești	30. Diacon Nicolae Tache din
Pietroasa
26. Pr. Gheorghe Scorția din
Isvoarele	31. Diacon Ioan St. Tudor din
Tangâru
27. Diacon Titus Ștefănescu din
Sinești	32. Pr. Mircea Țigănoiu din
Brăila
28. Pr. Stelian Suseanu din Se-
rești (retras)	33. Diacon Iulian Voiculeț din
Malu (retras)
29. Preot Stoian Șurcă din
Pielea	34. Dumitru Batistă din Orlești
de sus (retras)

ANUL II

1. Diacon Andrei Bârjoveanu
din Bogzești (retras)	9. Protosinghel Varahiil Jitaru
din Pângărați
2. Pr. Nicolae Bogdan din Bil-
ciurești	10. Pr. Gheorghe Mateescu din
Gornet-Cricov
3. Pr. Alexandru Boncea din
Suici	11. Pr. Stelian Popa din Fru-
mușica
4. Gheorghe Bucur din Grin-
deni	12. Paștea Viorel din Sărata
5. Diacon Pompiliu Dumbravă	13. Pr. Damian Popa din Pie-
troșani
6. Pr. Marin Dumitrescu din
Oarja	14. Pr. Nicolae Rădulescu din
Călugăreni
7. Pr. Teodor Gane din Iepu-
rești	15. Pr. Teodor Stănescu din
Trestia
8. Pr. Gheorghe Iliescu din
Vlad Tepeș	16. Pr. Gheorghe Pănculescu din
Cegani

ANUL III

1. Liviu Cioca din Ruja	8. Dorin Perian din Săliște
2. Aurel Henegar din Limba	9. Iancu Popa din Veneția
de jos
3. Nicolae Isac din Zlaști	10. Gheorghe Rău din Avdarma
4. Traian Isailă din Lupu	11. Diacon Ilie V. Spiridon din
Avrig
5. Eugeniu Muntean din Orăștie	12. Diacon Ioan Tomescu din
Orșova
6. Aurel Noghiță din Popești	
7. Pr. Florea Păunescu din
Maldăr	

ANUL IV

1. Pr. Dumitru Barbu din Spi-
ridonești	7. Alexandru Morar din Giacăș
2. Liviu I. Boldura din Luncoiul
de sus	8. Iuliu Pănică din Rogojel
3. Pr. Nicolae Dobrescu din
Popești	9. Octavian Părăian din To-
pârcea
4. Vasile Florea din Podeni	10. Pr. Emanoil Popa din Ca-
comeanca
5. Mihaie Mărginean din Mediaș	11. Pr. Constantin Popescu din
Bilciurești
6. Diacon Ioan Miha din Șura
Mare	12. Ioan Sorinca din Vorța

T A B L O U L

STUDENȚILOR DIN ARHIEPISCOPIE, PE PROTOPOPIATE

Nr. crt.	Protopopiatul	A n u l				Total
		I	II	III	IV	
1	Agnita	—	—	2	—	2
2	Avrig	—	—	1	—	1
3	Băița	—	—	1	—	1
4	Blaj	—	—	1	—	1
5	Brașov	—	—	—	—	—
6	Deva	1	—	1	—	2
7	Dumbrăveni	—	—	—	1	1
8	Făgăraș	—	—	—	—	—
9	Hațeg	—	—	—	—	—
10	Hunedoara	—	—	1	—	1
11	Ilia	—	—	—	1	1
12	Mercurea	—	—	1	—	1
13	Mediaș	—	—	—	1	1
14	Oltul	—	1	1	—	2
15	Orăștie	—	—	—	—	—
16	Rupea	—	1	—	—	1
17	Săliște	—	—	—	1	1
18	Sibiu	—	—	—	1	1
19	Sebeș	—	—	1	—	1
20	Târnava	—	—	—	—	—
21	Zarand	—	—	—	1	1
22	Din alte eparhii	33	14	2	6	55
Total		34	16	13	12	74

T A B L O U L
STUDENȚILOR DUPĂ STAREA SOCIALĂ A PĂRINȚILOR

Nr. curent	A n u l	Preoți	Invățători	Funcționari	Meseriași	Agricultori	Total general
1	I . . .	4	6	4	5	17	34
2	II . . .	3	4	1	1	7	16
3	III . . .	2	—	2	—	8	12
4	IV . . .	1	1	1	—	9	12
Total . .		10	11	8	6	41	74

INTREȚINEREA STUDENȚILOR

Toți studenții au locuit în internatul Academiei. Taxa de întreținere în internat a fost de 42.500 Lei anual. Pe seama studenților nepreoțiți și fără parohii s'au repartizat 40 burse de câte 3000 Lei lunar, acordate de Onor. Subsecretariat de Stat al Cultelor și Artelor, în total 1.200.000 Lei. Iar pe seama studenților preoțiți și cu parohii, s'au repartizat ajutoarele de 100.000 și 125.000 Lei acordate de Onor. Subsecretariat de Stat al Cultelor și Artelor. Douăzeci de studenți nou veniți au primit dela P. Ven. Consiliu arhiepiscopesc stofa pentru reverendă.

BIBLIOTECA MITROPOLIEI ȘI A ACADEMIEI

În 1942/3 erau 14.903 opere în 18.261 volume. În 1943/4 s'au achiziționat 1515 opere în 1902 volume, așa încât numărul operelor a crescut la 16.428 iar al volumelor la 20.163. Bibliotecar a fost Păr. prof. Dr. T. Bodogae.

III

CRONICA ANULUI

SCHIMBĂRI ÎN CORPUL DIDACTIC

Ca profesor titular la catedra de Apologetică și Sociologie a fost instituit conform Regulamentului cel nou al Academiei, P. C. Sa Păr. Dr. Emilian Vasilescu prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 11.871/1943 și prin Decretul Regal Nr. 2122/1943, pe data de 24 Noemvrie 1943.

Ca profesor suplinitor la catedra de Liturgică și Pastorală, P. C. Sa Păr. Dr. Spiridon Cândea prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 10.374/1943 și prin decizia Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor Nr. 56.230/1943, pe data de 1 Noemvrie 1943.

Ca profesor suplinitor la catedra de Teologia Morală și Mistică, C. Sa Păr. Diacon Nicolae Mladin, prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 10.374/1943 și al Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor Nr. 56.230/1943, pe data de 1 Noemvrie 1943.

Pentru suplinirea conferinței de Omiletică și Catehetică a fost numit cu data de 1 Octomvrie 1943 P. C. Sa Păr. Dumitru Călugăr prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 11.073/1943 și prin decizia Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor Nr. 65.079/1943.

Pentru suplinirea conferinței de Indrumări misionare și Sectologie a fost numit cu data de 1 Octomvrie 1943 P. C. Sa Păr. Dr. Corneliu Sârbu, prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 11.073/1943 și prin decizia Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor Nr. 65.079/1943.

Pentru suplinirea catedrei de Istoria bisericească a fost numit pe data de 1 Ianuarie 1944 P. C. Sa Păr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, prin actul P. Ven. Cons. Arhiep. Nr. 13.762/1943 și

prin decizia Onor. Minister al Culturii Naționale și al Cultelor
Nr. 464/1944.

ȘEDINȚELE CONSILIULUI PROFESORAL

În anul academic 1943/44 Consiliul profesoral a ținut în total 8 ședințe ordinare și 8 extraordinare, rezolvând chestiunile privitoare la bunul mers al învățământului și la viața duhovnicească a studenților.

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

IV

SOCIETATEA DE LECTURĂ „ANDREI ȘAGUNA” A STUDENȚILOR DELA ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ” DIN SIBIU

— ANUL SOCIETAR 1943/1944 —

RAPORT GENERAL

1. ACTIVITATEA SOCIETĂȚII ÎN GENERAL

Societatea s'a constituit în ședința din 17 Octomvrie 1943, condusă de P. C. Părinte Prot.-Stavrofor Dr. Dumitru Stăniloae, Rectorul Academiei. ,

Președinte de onoare a fost C. Sa Păr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu.

Comitetul de conducere a fost ales în modul următor :

Președinte: Iuliu Pănicănu an IV, Vice-Președinte: Mihail Mărgineanu an IV, Secretar: Teodor Gane an II, Președintele comisiei de verificare: Liviu Boldura an IV, Bibliotecar: Aurel Henegar an III, Casier: N. Isac an III, Econom: Damian Popa an III, Vice-Bibliotecari: Șurcă Stoian an I și Scorțea Gheorghe an I, Vice-Econom: Haritache Dumitru an I, Membrii în comisia literară: Ilie V. Spiridon an III, Rădulescu Nicolae an II, Mircea Țigănoiu an I.

Societatea a ținut în decursul anului 9 ședințe ordinare, 2 extraordinare și 2 festive.

Prima ședință festivă a fost ținută în ziua de 30 Noemvrie 1943, în Aula Academiei teologice „Andreiane”, întru amintirea nemuritorului patron al societății Mitropolitul Andrei Șaguna, în prezența unui numeros și select public, în frunte cu I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, P. S. Episcop Veniamin Nistor, dl general comandant al Armatei I Nicolae Macici, dl rector al Universității Dr. Iuliu Hațieganu, dl general Filip.

Agricola, dl general comandant Emanoil Leoveanu, dl prefect al județului general Constantin Negoescu, consilierii arhiepiscopopești, Rectorul și profesorii Academiei, numeroși profesori universitari și secundari, magistrați, medici, avocați și tineret școlar.

Programul desfășurat a fost cât se poate de bine întocmit și executat, fapt care a dat ocazie I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, în cuvântul de încheiere, să menționeze sensul înalt ardelenesc al acestei însuflețite și reușite serbări, ea fiind expresia unui neam ce-și cere drepturile pe cari le-a avut secole de-a rândul.

Această frumoasă manifestație, rezultatul ședinței festive, s'a bucurat de o largă publicitate și apreciere a multor ziare cari toate au accentuat caracterul de vibrant patriotism și de adâncă religiozitate a entuziastei serbări.

A doua ședință festivă s'a ținut în seara zilei de 16 Decembrie 1943 în Aula Academiei teologice „Andreiane”, fiind închinată obiceiurilor și datinilor de Crăciun. Această tradițională serbare românească a fost cinstită de prezența I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, P. C. Părinți Consilieri, Rectorul și profesorii Academiei, etc.

Numărut membrilor a fost de 10 onorari și 78 ordinari.

2. ACTIVITATEA SOCIETĂȚII ÎN SPECIAL

a) ACTIVITATEA LITERARĂ

În ședințele literare s'au prezentat în acest an societar 28 lucrări cari aparțin următorilor studenți:

An I; Nicolae Georgescu: *Scrisoare din Ardeal* (poezie); Gheorghe Scorțea: „*Obiceiurile de Crăciun*”.

An II Teodor Gane: „*Slavă sau Mărire*”; Varahiil Jitaru: *In Schl, Pione, Scrie Mihai, Troița de lemn, Gânduri peste veac, Meditații de vară, Nevroze tomatice și Hristos a înviat* (poezii); Viorel Paștea: *Psalm, În țara lui Iancu și Horia, Psalm și intermezzo* (poezii).

An. III; Aurel Henegar: „*Misticismul lui Descartes*”; Traian Isailă: „*Mie a vieții este Hristos*” (meditație); Eugeniu Munteanu: „*Spre zările divine*” (meditație), „*Gânduri la nașterea*

Mântuitorului" (meditație), „Antisemitismul și Vechiul Testament", „Ortodoxia, permanențele și valoarea ei", „Spre Tine Doamne"... (meditație); Ilie V. Spiridon: „Schita raportului dintre Biserică, Stat și individ în Evul Mediu", Cântec din Ardeal (poezie), „Quintesența Clasicismului", Epigrame, Spovedaniile unui copil al veacului (fragmente).

An. IV; Iuliu Pănică: „Providența în istorie".

Au declamat poezii: An IV; Vasile Florea: „Rugăciune pentru frații răpiți" de Grigorie Popa; Mihail Mărgineanu: „Se scoală morții" de Mircea Dem. Rădulescu; An III; Ilie V. Spiridon: „Cântec din Ardeal" de declamator; An I; Nicolae Georgescu: „Scrisoare din Ardeal" de declamator.

Tot în cadrul ședințelor literare s'au mai executat bucăți muzicale de următorii studenți: Mihail Mărgineanu an IV (voce); Dumitrescu Marin și Popa Damian an II (instrument); Boncea Constantin an I (voce) și Stoian Șurcă an I (instrument).

b) ACTIVITATEA ADMINISTRATIVĂ

Comitetul societății, sub conducerea C. S. Păr. prof. Dr. Grigorie T. Marcu — președintele de onoare — și a dlui Iuliu Pănică student an IV, președintele activ, în desele ședințe s'a îngrijit de bunul mers al chestiunilor administrative, conform prevederilor statutare și regulamentare, rezolvându-le cu cea mai mare precauție și într'un mod cât se poate mai exact.

c) ACTIVITATEA MUZICALĂ

Corul studenților teologi, condus cu îngrijire de C. S. Păr. profesor Gheorghe Șoima, a încadrat programul ședinței festive din 30 Noembrie 1943 cu bucăți alese și bine reușite. S'au executat cu această ocazie următoarele bucăți:

„La mormântul Marelui Andrei" de D. Cunțan.

„Rugăciune" de Const. Șandru.

„Arcașul" de I. Vidu.

„Sfânta zi de libertate" de T. Popovici.

„Balada Iancului" (partea IV și V) de V. Vasilescu.

La ședința din 16 Decembrie 1942 corul studenților teologi din anul I și II a executat următoarele bucăți sub conducerea studentului Vasile Andreica, an I:

„Bună dimineața" de Anatolie Scurtu.

„Sus boieri” de T. Popovici.

„Astăzi s'a născut Hristos” de T. Popovici.

„Tre! Crai” de N. Prația

„Praznic luminos” de T. Popovici.

„Plugușoral” de Maxim Vasiliu.

3. AVEREA SOCIETĂȚII

a) BIBLIOTECA

În anul acesta s'au primit donațiuni de cărți pentru bibliotecă dela :

P. C. Sa Prot. Stavrofor Dr. Dumitru Stăniloae : 1. Iisus Hristos sau restaurarea omului (de donator).

C. S. Păr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu : 1. Die Erziehung in den Jesuiteninternaten des sechzehnten Jahrhunderts (de Iosef Schröteler); 2. Fragmentul Muratori (de donator); 3. 75 de ani dela înființarea Academiei Române (de Academia Română).

Arh. Dr. Antim Nica : 1. Viața religioasă în Transnistria (de donator).

Dr. Milan Šesan : 1. Cinstirea Sfintelor Icoane (de donator); 2. Episcopia Rădăuților.

C. S. Păr. Prof. Dr. Teodor Bodogae : 1. Din istoria Bisericii Ortodoxe de acum 300 de ani (de donator).

C. S. Păr. Prof. Dr. Cornel Sârbu : 1. Natura și valoarea timpului (de donator).

C. S. Păr. Prof. Dr. Ion Stanciu : 1. Istoricul Liceului „Gh. Lazăr” din Sibiu (de donator).

C. S. Păr. Ion Zugrav : 1. Literatură pioasă (de donator); 2. Memoriale vitae sacerdotis — în traducere românească — (de donator).

C. S. Păr. N. Gavra : 1. Adevărata educație (de donator).

C. S. Păr. Prof. Simion Radu : 1. Căntece Noui (de M. Benluc).

K. Kutschera : 1. Guvernatorii Transilvaniei 1691—1774 (de donator).

H. Klíma : 1. Guvernatorii Transilvaniei 1774—1864 (de donator).

Protos. Varahil Jitaru st. an II : 1. Acatistul și viața Cuvoasei Paraschiva (de donator); 2. Dragostea de aproapele (de donator).

Eugeniu Munteanu st. an III; 1. Cel ce strică sufletul poporului românesc de prot. Dr. Gh. Ciuhandu.

Iancu Popa st. an III; 1. Rezolvarea complexului problemelor rurale în România (de ing. P. Rădulescu).

Editura Institutului Biblic ortodox; 1. Catehezele (traducere) de sf. Cîrîl al Ierusalîmului.

Academia Română a donat; 30 opuri în 30 volume.

Academia de științe morale și politice a donat 6 opuri în 6 volume.

Rectoratul Academiei „Andreiane” a donat 2 opuri în 2 volume.

Biblioteca a primit donații; total 57 opuri în 57 volume. S'au cumpărat 105 opuri în 131 volume.

În consecință cărțile dela bibliotecă s'au înmulțit în decursul anului societar 1943—44 cu 162 opuri în 188 volume.

Starea bibliotecii la încheierea anului este:

Grupa	I Teologie	1770 opuri	1904 volume
„	II Literatură	1875 „	1927 „
„	III Istorie	775 „	845 „
„	IV Filozofie	487 „	519 „
„	V Știință	413 „	439 „
„	VI Diverse	77 „	117 „
„	VII Reviste	139 „	785 „
„	VIII Anale	220 „	231 „
In total . .		5758 „	6767 volume

b) ECONOMAT

În anul societar 1943—44 în sala Nr. 15 a cabinetului de radio a funcționat și sala de lectură. Această sală a funcționat zilnic stînd la dispoziția membrilor societății un număr de 62 foi, reviste și ziare, și anume:

a) Abonate; Biserica Ortodoxă Română, Gîndirea, Convorbiri literare și Universul.

b) Gratuite; Voința Banatului, Vremea Nouă, Vremea, Amvonul, Buciumul ortodox, Cronica Romanului, Dacia rediviva, Foala poporului, Gazeta cărților, Gazeta Transilvaniei, Nădejdea, Ortodoxia, Porunca vremii, Revista de igienă socială, Biserica bănățeană, Revista Teologică, România militară, Transnistria

creștină, Răsăritul, Păstorul ortodox, Păstorul creștin ortodox, Mitropolia Moldovei, Avântul, Revista aeronauticei și aviației, Ardealul, Biserica și școala, Buletinul cărții românești, Catehetul, Cronica Hușilor, Cuvântul Mareșalului, Dumineca ortodoxă, Foala noastră, Fruncea, Transnistria, Gazeta Sibiului, Glasul Monahilor, Lichter der Heimat, Lumina Satelor, Lumea Nouă, Lumina creștină, Marea noastră, Renașterea, Ramuri, Revista economică, Slova ortodoxă, Sinaxarul, Solia Dreptății, Sentinela, Țara, Tribuna, Timpul, Telegraful Român, Tomis, Timpul Transilvaniei, Transilvania, Unirea poporului, Unirea, Viața ilustrată și Vestul.

c) CASA SOCIETĂȚII

Averea în bani a societății a fost administrată în modul următor :

S'a început anul societar 1943-44 cu soldul rămas din anul precedent în suma de lei 30.529 (treizeci de mii cinci sute două zeci și nouă), iar bilanțul încheiat la sfârșitul anului societar se prezintă astfel :

Intrate	Lei 96.021
Eșite	Lei 66.792
Rest în casă	Lei 29.229

dintre cari :

Depunerile la banca „Albina” din Sibiu cu libelele Nr. 728 1933 și Nr. 38,487/1931, 22.745 Lei.

Numerar în casă 6.484 Lei.

MULȚUMITĂ PUBLICĂ

Societatea de lectură „Andrei Șaguna”, a studenților dela Academia Teologică „Andreian”, își ține de plăcută datorință a exprima și la sfârșitul acestui an societar, adânca sa mulțumită și recunoștință înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. Nicolae Bălan pentru caldă și părintească dragoste și înalta oblăduire a Societății și a manifestărilor ei; Prea Cucernicului Prot. Stavrofor Dr. Dumitru Stăniloae, Rectorul Academiei, pentru deosebita grije și părintească supraveghere; ca și pentru tot sprijinul moral și material acordat cu largă bunăvoință societății și membrilor ei; Onoratului corp profesoral pentru interesul viu ce a

purtat în acest an societar ; C. Păr. Prof. Dr. Grigorie T. Marcu, pentru bunăvoința ce a arătat-o și în acest an, primind ostenitoare sarcină de a fi președinte de onoare al Societății, fiind alături de membrii ei pentru realizarea scopurilor celor mai frumoase și C. Păr. Prof. Nicolae Mladin pentru dragostea ce a arătat-o față de interesele societății.

Deasemenea Societatea exprimă cele mai alese mulțumiri tuturor celor cari au contribuit la sporirea bibliotecii, prin donațiuni de cărți și daruri în bani, precum și On. redacții, cari au sprijinit Societatea în atingerea scopurilor urmărite prin trimiterea gratuită a revistelor, foilor și ziarelor ce redactează.

Apoi Societatea ține să mulțumească tuturor studenților cari au contribuit prin munca lor la prezentarea de lucrări, poezii, recenzii, etc., oferind prin această posibilități enorme de activitate a societății, precum și tuturor membrilor pentru osteneala ce au depus-o în slujba ei.

Sibiu, la 27 Aprilie 1944.

Președinte activ :
IULIU PĂNICANU
student an IV

Secretar :
TEODOR GANE
student an II

Cuprinsul

	Pagina
1. Fragmentul Muratori	5—26
2. Hristos în Vechiul Testament	27—175
3. Despre cunoștințele teologice ale preoților de acum 200 de ani	177—306
4. Date școlare	307—325

Biblioteca Mitropolitană Sibiu

